רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך כו'. ק' לר"ת מה מועלת תפלה לר' מאיר ור' יהודה דקאמר בפ"ק דר"ה (ד' עז. ופס) הכל נידונין בר"ה וגזר דין שלהם נחתם ביום"כ דברי ר"מ ר' יהודה אומר הכל נידונין בר"ה וגזר דין של כל אחד ואחד נחתם בזמנו בפסח על התבואה ואדם ביום הכפורים ר' יוסי אומר אדם נידון בכל יום ואמר התם אמר רב יוסף כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי כר' יוסי משמע דלר"מ ולר' יהודה לא מהניא צלותא וי"ל דהכא בשבת שבין ר"ה ובין יום"כ אירי ולפי מאי דמשני התם איבעית אימא כדר' יצחק דאמר ר' יצחק יפה נעקה לאדם בין קודש גז"ד כו' אתי הכא ספיר: **שבנא** איש ירושלים*. ר"ת לא גרים שבנא דשבנא רשע הוה ולא מסקינן בשמיה דשם רשעים ירקב כדאמר בפרק אמר להם הממונה (יומא דף לא.): אלא גרם שבנא דהוי נמי שם אדם כדאמר בסוטה (דף כא.) אלא בשבנא (א) אתי הלל וגרמה לר"י דשפיר גרם שבנא דאתיו אם אחד רשע ושמו אברהם לא נקרא בשם זה אחר ואשכחן דאתי שבנא הוו כמו שמומית ביעשיה (כב) דכתיב שבנא אשר על הבית וכתיב וקראתי לעבדי לאליקים וגו' וממשלתך אתן בידו וכתיב בתר הכי (שם לו) ויבא אליו אליקים אשר על הבית ושבנא הסופר משמע דשבנא אשר על הבית כבר מת והיה אליקים במקומו ושבנא הסופר היה אחר (ב): **שאין** מלאכי השרת מבירין בלשון ארמי. לבד מגבריאל דאמר בסוטה ברים אלו נאמרין (דף לג.) דאמר מר בא גבריאל ולמדו שבעים לשונות ליוסף ותימה* דאפי' מחשבה שבלב כל אדם יודעים ולשון ארמי אין יודעים:

לא ישב על גבי מטה ולא על ספסל. נראה דדוקא כשאולה שוכב בנמוך אלא יש גבוה ממראשותיו של חולה: **רבי** נתן אומר קרא והטה. הכא ובמכות (דף ה:) גבי יהודה בן טבאי שהרג עד זומם ובהאשה רבה (יבמות דף לו:) גבי הא שנקרע ס"ת בחמתן לא פריך ומה בחמתן של לויקים אין הקב"ה מניח תקלה כו' אומר ר"ת דלא פריך בשום מקום אלא גבי אכילת איסור שגגתי הוא לגדיק ביותר והוה דערכי פסחים (פסחים דף קג: ופס) דר' ירמיה איסתאי וטעים קודם הבדלה והגהו דמס' ר"ה (דף כא.) דקאמר בשם תבשילא דבבלאי בלומת רבה דמערבא התם לא הוה מאכל איסור אלא הטעה אקורה ובברשאים רבה) אמרינן ר' ירמיה שלח לר' זירא חד טרפקל דתאנים ומסיק בין דין לדין מתאכל תאנתא בעבלא הא קאמר עלה ר' אבא בר זימונא בשם ר' אליעזר זעירא אם הראשונים מלאכים אנו בני אינם ואם הם בני אינם אנו כחמורים ולא כחמורו של ר' פנחס בן יאיר (ג): **שמש** שאינו קבוע בדמשחא מאי. לגישנא בתרא מבעי ליה ור"ת גרים הא והא בשמש שאינו קבוע איבעיא להו שמש קבוע בדמשחא מאי דשמש שאינו קבוע בודק יפה שלא יעבירוהו אבל קבוע לא מרתת שיעבירוהו בשביל כך כיון שהוקבע כבר: מיתיבי

רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל רבי יוסי אומר המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל שבנא איש ירושלים בבניסתו אומר שלום *וביציאתו אומר (ד) שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו מרובין ושבתו בשלום כמאן אזלא הא דאמר רבי חנינא *מי שיש לו חולה בתוך ביתו צריך שיערבנו בתוך חולי ישראל כמאן כר' יוסי ואמר רבי חנינא בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת אמר רבה בר בר חנה כי הוה אזלינן בתריה דרבי אלעזר לשיולי בתפיחה זימנין אמר המקום יפקוד לשלום וזימנין אמר (ליה) רחמנא ידכרינך לשלם היכי עביד הכי *והאמר רב יהודה *לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי *ואמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו *שאין מלאכי השרת מבירין בלשון ארמי *שאני חולה דשכינה עמו *דאמר רב ענן אמר רב מנין ששכינה *סועד את החולה שנאמר *ה' יסעדנו על ערש דוי תניא נמי הכי *הנכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה *ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב לפניו מפני ששכינה למעלה *מראשותיו של חולה שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי *ואמר רבא אמר רבין מנין שהקב"ה זן את החולה שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי: ולא יקרא לאור הנר: *אמר רבה *אפילו גבוה *שתי קומות ואפי' שתי מרדעות ואפילו עשרה בתים זו על גב זו חד הוא דלא ליקרי הא תרי שפיר דמי והתניא לא אחד ולא שנים אמר ר' אלעזר לא קשיא *כאן בענין אחד כאן בשני ענינים אמר רב הונא *ובמדורה אפי' עשרה בני אדם אסור אמר רבא *אם אדם חשוב הוא מותר מיתיבי *לא יקרא לאור הנר שמא יטה אמר ר' ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה פעם א' קרא ובקש להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר ר' נתן אומר קרא והטה וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה בהמ"ק *אביא חטאת שמנה א"ר אבא שאני ר' ישמעאל בן אלישע הואיל ומשים עצמו על דברי תורה בהדיוט תני חדא שמש בודק כוסות וקערות לאור הנר ותניא אידך לא יבדוק לא קשיא *כאן בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע ואי בעית אימא הא והא בשמש קבוע ולא קשיא הא בדמשחא והא בדנפטא איבעיא להו שמש שאינו קבוע בדמשחא מהו אמר רב הלכה *ואין מורין כן ור' ירמיה בר אבא אמר הלכה ומורין כן ר' ירמיה בר אבא איקלע לבי רב אסי קם שמעיה קא בדיק לנהורא דשרגא אמרה ליה דביתהו ומר לא עביד הכי אמר לה שבקיה כרביה ס"ל: באמת אמרו החזן כו': והאמרת רישא רואה מאי לאו לקרות לא *לסדר ראשי פרשיותיו וכן אמר רבה בר שמואל אבל מסדר הוא ראשי פרשיותיו וכולה פרשה לא מיתיבי

*כסוך חולי ישראל. שמתוך שכולנו עם החמרים תפלתו נשמעת בזכותן של רבים: **שבנא איש ירושלים.** אדם גדול היה בירושלים ושמו שבנא: **רחמיו.** של הקב"ה מרובים: **שבתו בשלום.** נוחו בשבתכם לשלום: **בקושי התירו.** מפני שמלטער: **בתפיחה.** בחולה: **זימנין אמר לה.** כלשון קדש וזימנין אמר לה כלשון ארמי והא לאו לענין שבת נקט: **דשכינה עמו.** ואין המתפלל צריך שיזדקקו לו מלאכי השרת להביא תפלתו לפניו מן הפרגוד: **סועד.** סומך בתשות כחו. ומשום רבינו יעקב סועד תרגומו של פוקד כלומר מבקר כמו ואת אמיך תפקוד לשלום (שמואל ב ח) ומתרגמי' ואת אמיך תסעד לשלם ולהך לישנא גרסינן אל מקרי יסעדנו אלא יסעדנו: **מתעטף.** מאימת שכינה כאדם היושב באימה ואין פונה לצדדין: **ואפי' נכוה.** דליכא למיחש להטייה דכיון דנזוד לא פליג למילתייהו: **הא תרי שפיר דמי.** שאם יבא להטות יחכירנו מחברו: **כשני עניינים.** כשתי פרשיות הואיל וכל אחד מעיין לעצמו אין מכיר במעשה חבירו: **כמדורה.** מדורת אש גדולה אסור להואיל ויושבין רחוק זה מזה ועוד שזכות החודים סמוכים להם אין זה מכיר בבא חבירו להבעיר ולחתות: **מוסר.** לקרות לאור הנר שאינו רגיל להטות נר בחול מפני חשיבותו: **שמש קבוע.** לא יבדוק מפני שאימת רבו עליו אם ימצא כהן דבר מגונה ובודקן יפה ומיישרן להטייה: **שאינו קבוע.** לא רמיא עליה כולי האי: **הא והא בשמש קבוע** גרס': **בדנפטא.** שהוא מסריח מותר לבדוק לאורו דלא אתי להטות: **שמש שאינו קבוע בדמשחא מאי.** כיון שאינו קבוע אינו מטה אפילו בחול והלכך בשבת מותר או דילמא בדמשחא הואיל ולא מאיס לרבו להטות בחול הוא: **הלכה.** דמותר: **ואין מורין כן.** אלא יחלו: **קס שמעיה.** דר' ירמיה דהוא שמש שאינו קבוע בנית רב אסי: **אמרה ליה דביתהו.** דרב אסי לרב אסי מר לא עביד הכי: **לרביה.** ר' ירמיה דאמר הלכה ומורין כן: **ראשי פרשיות.** ומרגלן בפיו שמתוך שראש הפרשה שגורה בפיו הוא זוכר בכולה למחר ומסייע את שבעה הקורין בנקודה וטעמיה בלחש: ומימה

א) פ"א בנדים. ב) סוטה לב., ג) (בסוטה אי' דאמרו), ד) נדרים מ., ע"ש, ה) [נ"ל סר את החולה שנאמר ה' יסעדנו קרי בי' יסעדנו פי' בר קעדנ], ו) [שם ע"ש], ז) לקמן קמט. [תוספת' פ"ה], ח) תוספתא פ"ח, ט) [ועי' תוס' יומא לח.] ותוספות כתובות קד: ד"ה מיני, י) [מי' שהי פרשה פ"ז], כ) וכ"ה לקמן קיב.

תורה אור השלם

ן יִ יִּסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דָּוִי כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְּחָלְיוֹ: תהלים מא ד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שבנא וכו' אלא כשמנא והלל ס"ל ותיבת אתי נמחק:

גליון הש"ס

גמ' שאין מלאכי השרת בר'. עי' כתוס' דעיס בהתא"ל כיסן קפ"ד: שם ולא ע"ג בבא. ניחסת הריב"ף והרא"ש ולא ע"ג שרפך ולא ע"ג מקום גנוז: שם מראשותיו של חולה שנאמר וכו'. עיין ברש"י בחומש פרשה ויחי בפסוק ויסמוך ישראל על ראש מטתו: שם אפילו נבוה כ' קומות. עי' ברא"ש פ"י דעירובין פימן ג': שם אבא חנאת שמיה וכו'. עי' יומא דף ו ע"ב תוס' ד"ה לו אינו: תוס' ד"ה שבנא וכו'. ריש ל"ג בו'. עי' מחוכות דף קיד ע"ב תוס' ד"ה כ' דיינו וכו' ומגילה דף י ע"ב תוס' ד"ה רבה בר עיפקן: שם ד"ה שאין אפילו בחשבה. ועי' בס' משכיל לדוד לתרב דוד פתגומים על פירש"י בתורה פ' וירא ד"ה וירא כשם מצנת תכמים למהר"ים חתנת ז"ל:

רבינו חננאל (המשך)

דוקא חד אכל תרי שרי, והני מילי בענין אחד אבל בתרי ענני אסור, דתרישינן שמא יטה ואפילו אדם חשוב ממעשה דר' ישמעאל[ה], ירושלמי תני רבי חייא אבל מסתכל מה שבכוס ומה שבקערה ואינו חושש. לא יקרא, אמר שמואל לא שנו אלא אחד אבל שנים מאחר שיכולין למחות זה על זה מותר. תני חדא השמש בודק קערות וכוסות לאור הנר ותניא אידך לא יבדוק. ופוגיין דשמעתא בין שמש קבוע בין שמש שאינו קבוע בודק כוסות וקערות לאור הנר, דדווקא בנפטא דמאיס ונפיש נהורה, ולא אתי לאצלויי ביה. אבל בדמשחא שמש שאינו קבוע ודאי אסור. שמש קבוע פליגתא, והלכתא בודק ואין מורין כן. פיס' באמת [אמרו]. החזן רואה וכו'. ואסיקנא אבל מסדר הוא לתינוקות ראשי פרשיות.

ה) לפנינו בגמ' מדרבה מסוף דתמה תמוה מותר ומה' ישמעאל אינו ראוים ואולי הרגינו היה לו בי' אחרת כמונינו ע"ש.

מוסף רש"י

מנין ששכינה זן את החולה שנאמר ה' יסעדנו. כמו (תהלים קד) ולחם לבב אנוש יסעד (דברים ח). ואפילו גבוה שתי קומות. שאינו מגיע שם להעמות הגר אחרי, דהואיל ומתון אחרי נגיה נמי אחרי, שלא תתלוץ (לקמן קמט:).

רבינו חננאל

רבי יהודה אומר יכולה היא שתרחם עליך ועל כל חולי ישראל. רבי יוסי אומר המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל. כמאן אמר רבי חנינא מי שיש לו חולה בתוך ביתו יערבנו בתוך חולי ישראל כר' יוסי, וכמאן (אמרי') [מצלינן] האידנא אקצירי ומריעי כר' יוסי דאמר אדם נידון בכל יום. ומפורש בר"ה פ"א. שבנא איש ירושלים בכניסתו אומר שלום, ביציאתו היה אומר שבת היא מלצעוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו מרובין אחינו שיבתו לשלום. א"ר חנינא בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת משום דחיישינן שמא יבקש עליו רחמים בערה ובזעקה. רבי אלעזר כד הוה שאיל בתפיחה אמר ליה המקום יפקידך לשלום זימנין אמר ליה רחמנא ידכרך לשלם. ואפילו בלשון ארמי שפיר דמי דשכינה עמו. דתניא הנכנס לבקר חולה לא ישב ע"ג מטה ולא בכסא ולא בספסל אלא מתעטף וישב לפניו מפני שהשכינה עליו שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי. ואמר (דבי) [רבין] אמר רב מנין שהקב"ה זן את החולה שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי. **ולא יקרא לאור הנר.** אמר רבא ואפילו גבוה ב' קומות או ב' (מרדעות) (מרדעות) או אפילו כמה בתים זה על גבי זה אסור. וקיי"ל (כרבא) (כרבה). דאע"ג דבן(מיקרן שואל אדם מחבירו אוקימנא להא דרבה כתנאי, כיון דסתם לן תנא בוותיה, דתנן מונה אדם את אורחיו ואת פרפריותיו מפיו אבל לא מן הכתב לא חיישינן להא מחלוקת דברייתא. וכבר פירשנוה שם דהילכתא כרבה. לא יקרא דייקינן מתניתין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com